

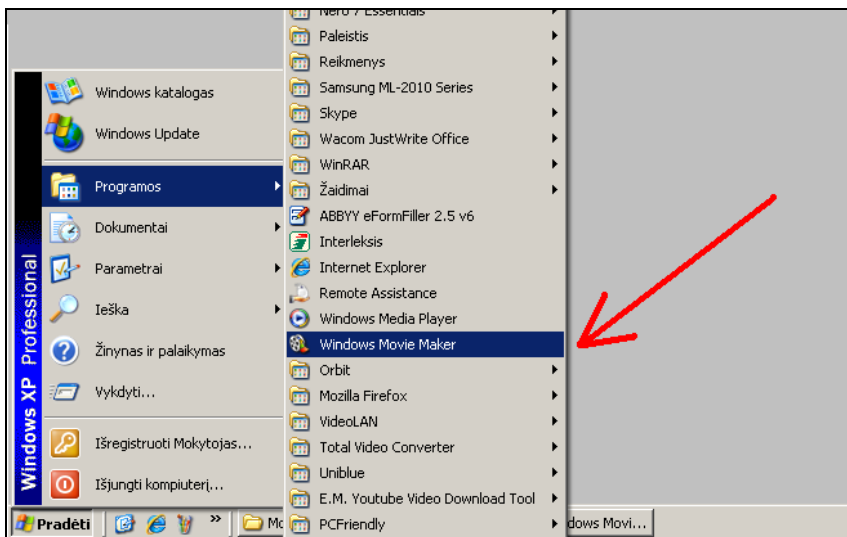
Programos *Microsoft Movie Maker* naudojimas mokomiesiems filmams kurti

Windows Movie Maker (Windows Filmų montažinė) — patogi, nesunkiai valdoma nemokama programa, esanti kiekviename kompiuteryje! Šios programos pagalba iš turimų garso, vaizdo įrašų, iliustracijų, teksto galima sukurti filmukus. Šia programa taip pat galima tvarkyti, montuoti, redaguoti, apipavidalinti įvairių vaizdo, garso, teksto medžiagą.

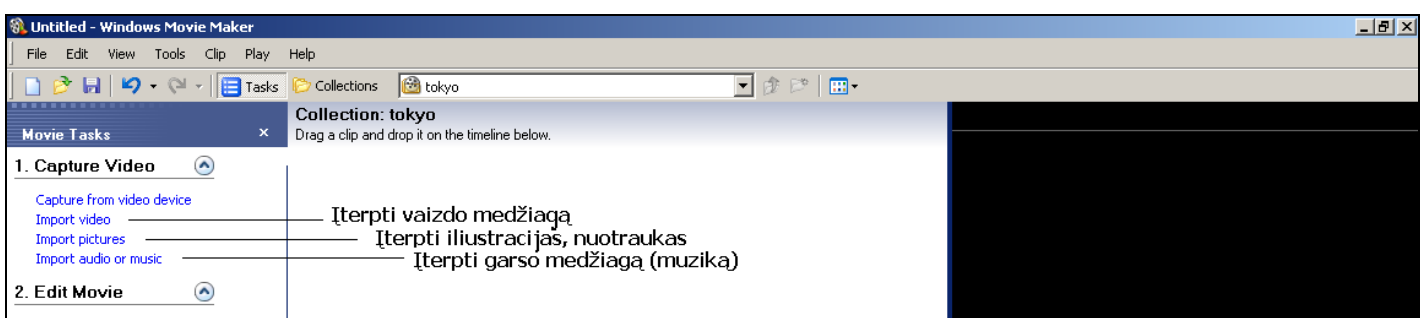
Prieš pradėdami dirbti šia programa, privalote įsiminti kai kuriuos svarbius dalykus:

- Programai tinka ne visi video (vaizdo medžiagos) formatai, tinka tik „.mpg“ ir „.avi“ formatai. Audio (garso medžiagos) tinka „.mp.3“ ir „.wav“ formatai. Paveikslėliai tinka „.jpg“, „.bmp“, „.gif“ formato.
- Pradėję ir nebaigę montuoti savo filmo (neišsaugoję kaip filmo), nekeiskite programinio failo, iliustracijų, vaizdo ir garso medžiagos (naudotų filmui) buvimo vietos, nes viskas ką sumontavote dings!!! Perkėlinėti iš vieno kompiuterio į kitą programinio failo taip pat negalima, nes nerodys į programą įkeltos vaizdo, garso medžiagos, iliustracijų – kuriame kompiuteryje pradėsite kurti filmą, tame ir pabaikite.
- Sukurti filmai išsisaugos „.wmv“ formatu, todėl juos galėsite žiūrėti kompiuteryje ir nesunkiai įkelti į Moodle nuotolinio mokymo(si) terpę.

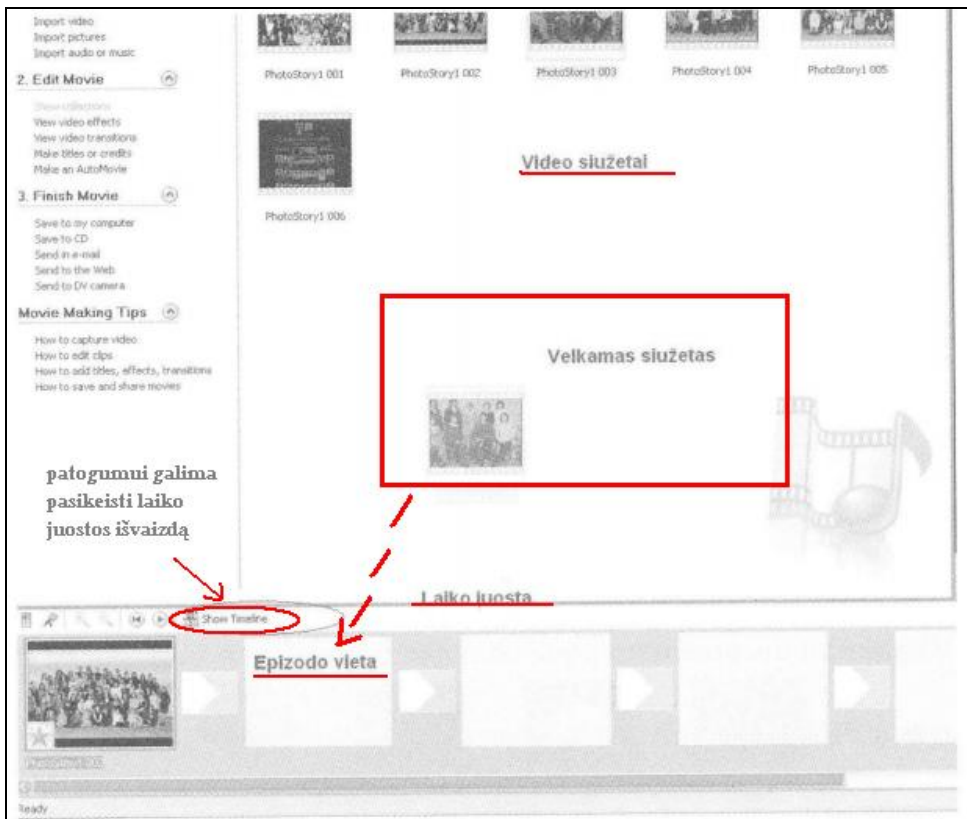
Programą atveriamė iš **Pradėti > Programos > Windows Movie Maker** (lietuviškoje versijoje: *Visos programos > Windows Filmų montažinė*). Spragtelėkite kairiuoju pelės klavišu ir paleiskite programą.

1. **Vaizdo įrašų įkėlimas** (*Import video*). Filmo kokybė labai priklauso nuo kūrimui naudojamos medžiagos kokybės. Galima vaizdo įrašą parinkti iš kompiuterio kietojo disko atmintyje esančių. Spragtelėjus ant šio meniu pasirinkimo, atsiveria skydelis su vaizdo įrašų katalogu. Įkelti į *Windows Movie Maker* programą galima tik tinkamo formato vaizdo įrašų epizodus. Taip pat galima įkelti vaizdo įrašus iš leidžiamų tinklo šaltinių, CD, keičiamų laikmenų. Vienu metu galima kelti vieną ar kelis failus. Taip įkeliami klipai, vaizdo medžiaga nėra saugomi šios programos atmintyje, todėl negalima keisti originalių šaltinių vietos, pavadinimo! Negalima jų ištrinti. Programa automatiškai bando surasti originalius šaltinius. Jeigu tikrasis šaltinis yra nepasiekiamas, reikiamą rinkmeną patartina įkelti į kompiuterį ar kitą kompiuteriui prieinamą vietą. Atnaujinant programą *Windows Movie Maker*, į programą importuotų skaitmeninių įrašų kolekcija išlieka. Skaitmeniniu būdu dėl autorių teisių apsaugotų įrašų importuoti į *Windows Movie Maker* programą neįmanoma.
2. **Iliustracijų, fotografijų, paveikslėlių įkėlimas** (*Import pictures*). Įkelti nuotraukas, paveikslėlius reikia panašiai kaip ir vaizdo medžiagos siužetus.
3. **Garso įrašų ir muziką** (*Import audio or music*) galima įkelti taip pat kaip ir vaizdo medžiagos siužetus.

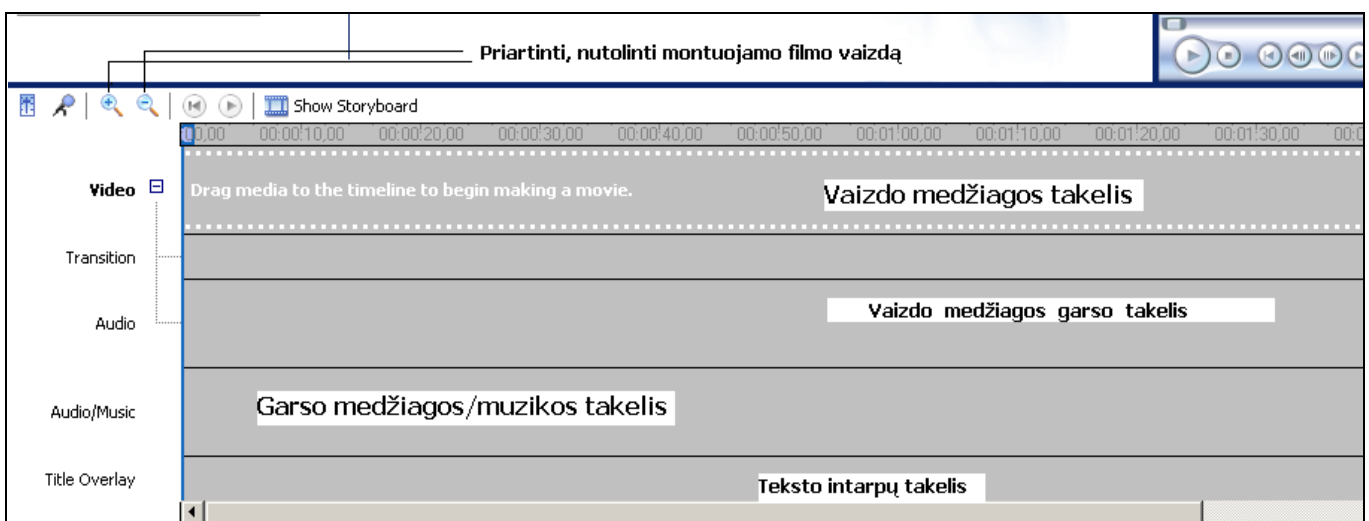

- 4. Projekto redagavimas.** Reikia į parengiamąjį maketą importuoti sukeltus vaizdo, garso ir kitus įrašus. Jie taps būsimojo filmo turiniu. Kairiuoju pelės klavišu pasižymėkite reikiamą siužetą, neatleisdami pelės, vilkite jį į reikiamą siužetinės linijos vietą. Jeigu juostos nematote, spragtelėkite pele ant Rodyti laiko juostą (*Show timeline*). Jūs galite projektą kūrimui ir redagavimui naudoti pasirinktinai parengiamojo maketo siužetinę liniją ar laiko juostą. Jie parodo skirtingą jūsų darbo vaizdą. Siužetinės linijos juosta parodo videoklipų seką. Laiko juosta parodo klipų trukmę. Galite pagal reikalą iš vienos juostos persijungti į kitą.

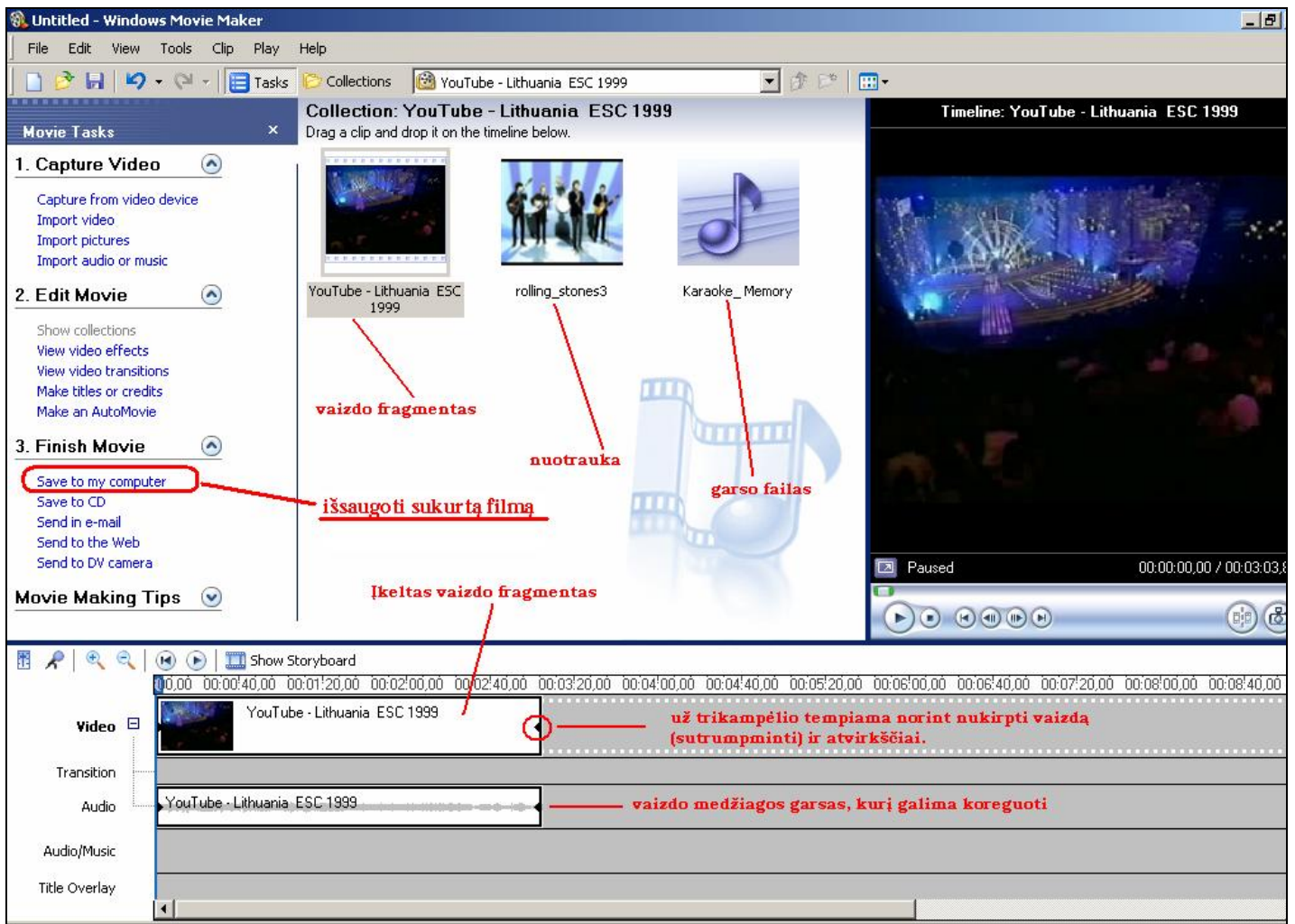

Kai sukeliate norimus siužetus, galite atlikti tokius veiksmus:

- Perkilnoti klipus iš vienos vietos į kitą.
- Sukurti vaizdo įrašų, paveikslėlių ar nuotraukų efektus.
- Sukurti vaizdo įrašų perkėlimus.
- Iškirpti nepageidaujamus (kai nustatyta laiko juosta) fragmentus.
- Išskaidyti ar sujungti klipus.
- Prijungti skaitomą tekstą ir sinchronizuoti jį su klipais, kai nustatyta laiko juosta.

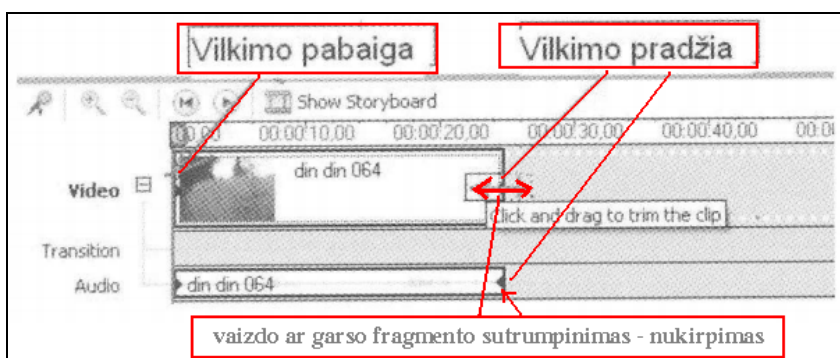
- 5.** Darbo prie projekto metu jūs galite peržiūrėti gautą rezultatą dešiniajame epizodams skirtame ekrane, paspaudę grojimo mygtuką. Galite darbo eigoje išsaugoti filmuką kaip projektą ir vėl redaguoti jį. Baigę darbą turite pirmiausia išsaugoti jį kaip filmą. Rekomenduoju saugoti filmuką kaip projektą nuolat, darbo eigoje.

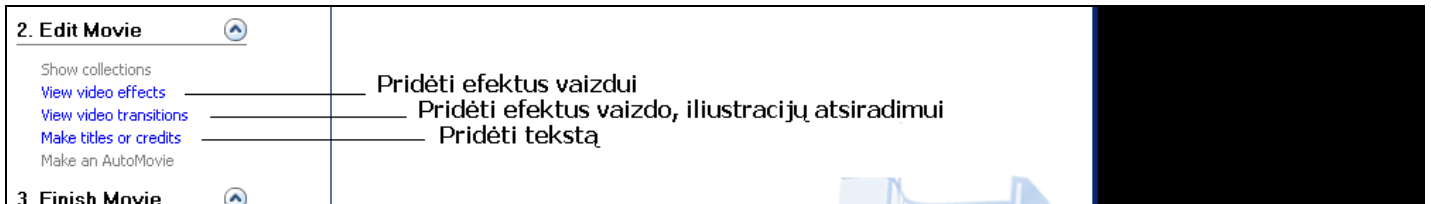
6. Kaip suskaidyti įkeltą vaizdo klipą? Jūs galite suskaidyti klipą į du, tris, dalimis. Tai gali praversti, kai norite įkelti vaizdo perėjimą ar nuotrauką į klipo vidurį. Skaidymą galite atlikti siužeto ar laiko juostoje, o taip pat redagavimo langelyje prie ekrano, pažymėjus norimą vaizdo siužetą ir paspaudus ženkluką:

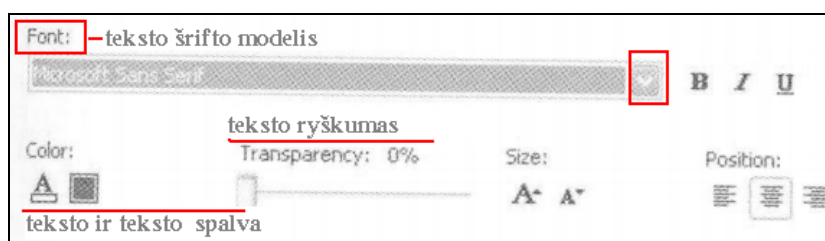
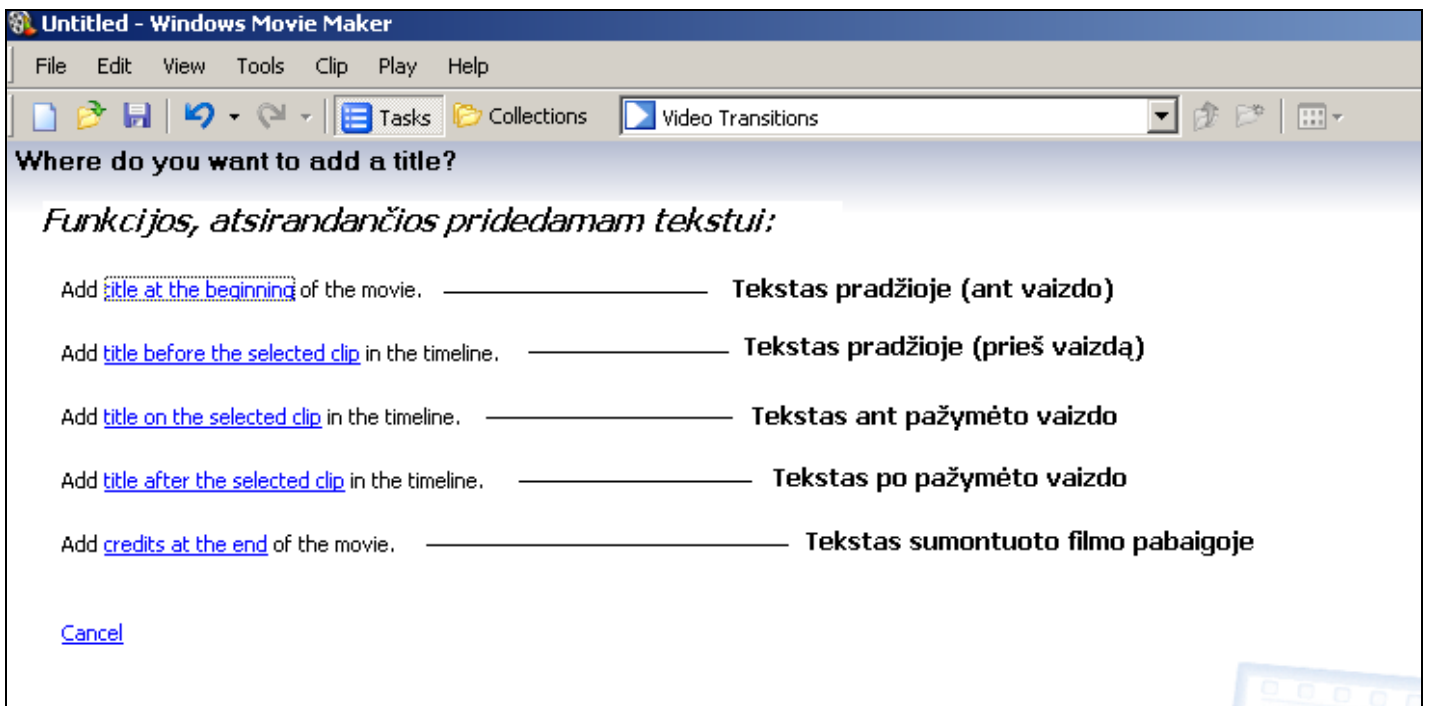
7. Vaizdo klipo redagavimas (karpymas). Sujungimą galima atlikti siužetinėje ar laiko juostoje bei redagavimo langelyje. Apkarpyti klipą. Jūs galite nukirpti tas klipo vietas, kurių nenorite rodyti. Pavyzdžiui, jūs galite nukirpti klipo pradžią ar pabaigą. Tam pasižymite laiko juostoje vietą kairiuoju klavišu ir velkate iki tos vietos, kur norite užbaigti trynimą. Apkarpydami klipą, nepakeičiame originalaus jo ilgio saugykloje, tad norint visada galima atstatyti buvusį ilgį. Dalindami ar karpdami klipus į mažesnius, galite pasigaminti tokius, kokių jums reikia.

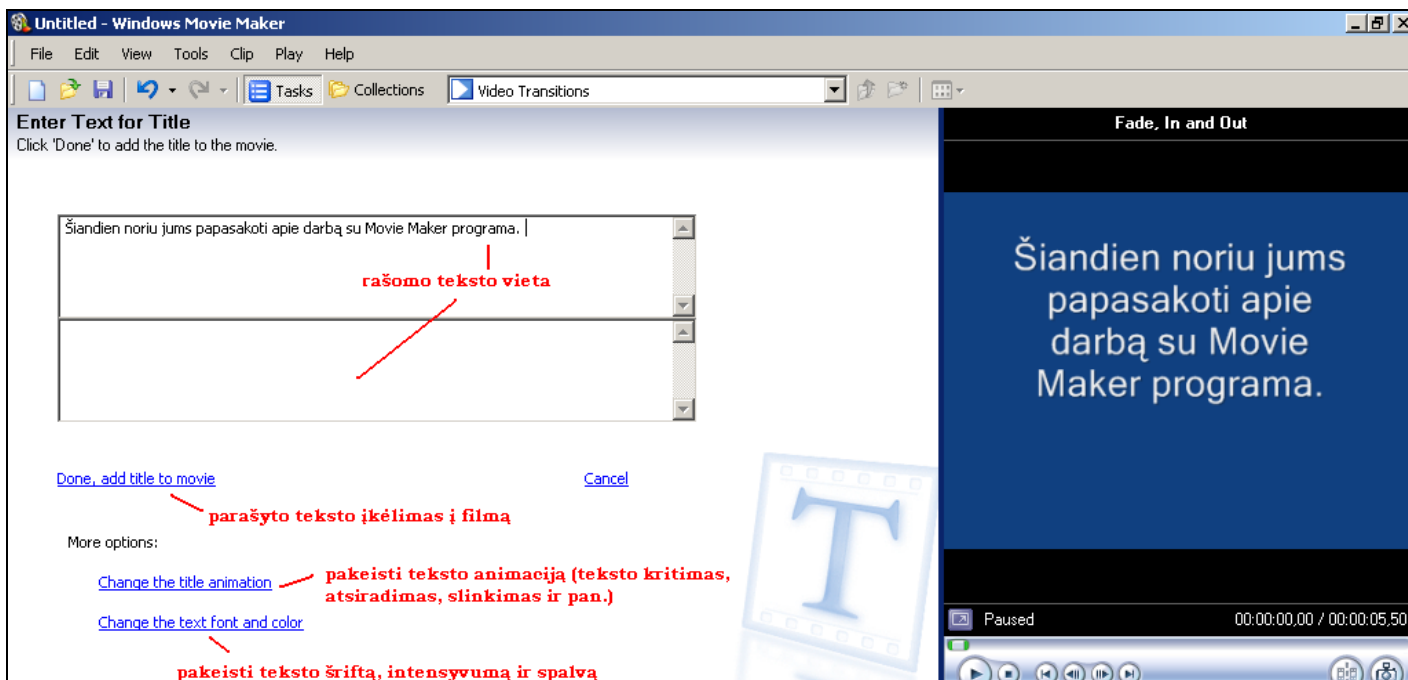

8. Vaizdo perėjimų ir efektų naudojimas. Galite patobulinti savo video filmuką, naudodami panaudodami įvairius efektus. Vaizdo perėjimai sutvarko, koku būdu iš vieno epizodo. Galima perėjimo efektus panaudoti tarp dviejų paveikslų, titrų, epizodų, bet kaip jungiant. Perėjimas įkeliamas tarp vieno epizodo pradžios ir kito pabaigos. Jų pasirinkti galima iš vaizdo perėjimų rinkinio. Vaizdo perėjimus galima rinktis iš rinkinių langelio. Spragtelėkite ant Peržiūrėti vaizdo įrašo perkėlimus (*View video transitions*). Spragtelėkite ant pageidaujamo perėjimo pelės klavišu. Pasitikrinti, kaip perėjimas atrodys galima programos ekrane. Vaizdo efektai parodo, kaip vaizdo klipas, paveikslas ar tekstas bus parodyti filmuke. Juos reikia rinktis iš vaizdo efektų aplanko rinkinių lange. Atvėrę rinkinio langą, spragtelime ant norimo efekto ir velkame nuspaudę pelės klavišą į norimą filmo vietą. Tai lengviau padaryti, jei matome siužetinę juostą.

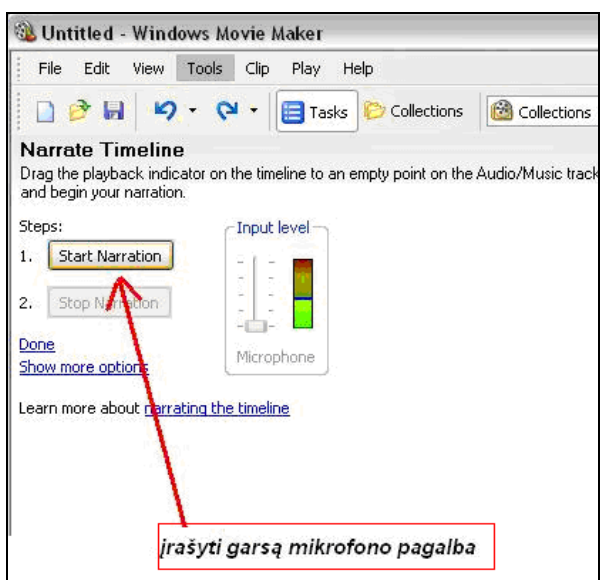
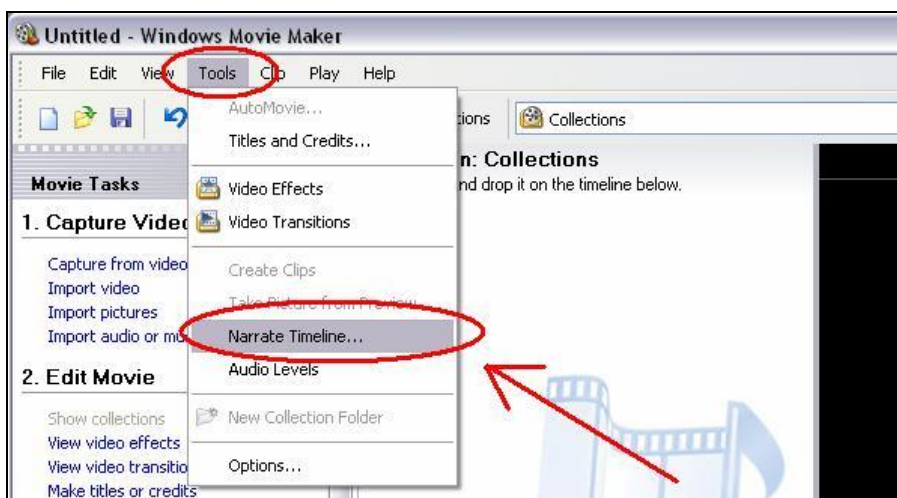

9. Teksto įkėlimas, rašymas. Šis įrankis leidžia įkelti tekstine informaciją į filmą. Galite užrašyti filmo pavadinimą, kūrėjus, datą ir visą kitą tekstinę informaciją apie filmą. Užrašams taip pat galima naudoti įvairius efektus, perėjimus, kurie bus matyti filme. Norėdami įkelti titrus, spragtelėkite ant Kurti pavadinimus ir kūrėjų sąrašus (*Make titles or credits*). Atsivėrusiame meniu pasirinkite, kur pridėsite pavadinimą: pradžioje, prieš pasirinktą klipą, pasirinkto klipo laiko juostoje, po pasirinkto klipo. Atskira nuoroda kūrėjų sąrašui filmo pabaigoje pridėti. Visus įrašus reikia daryti į teksto dėžutes. Šalia jų yra nuorodos efektų pridėjimui. Rinktis reikia iš sąrašo. Efektai labai panašūs į video efektus, skirtus klipams. Šriftui pasirinkti yra įrankių juosta. Galima keisti ne tik šriftą, raidžių storį, pasvirimą, pabraukimą, bet ir dydį, fono spalvą, skaidrumą, poziciją.

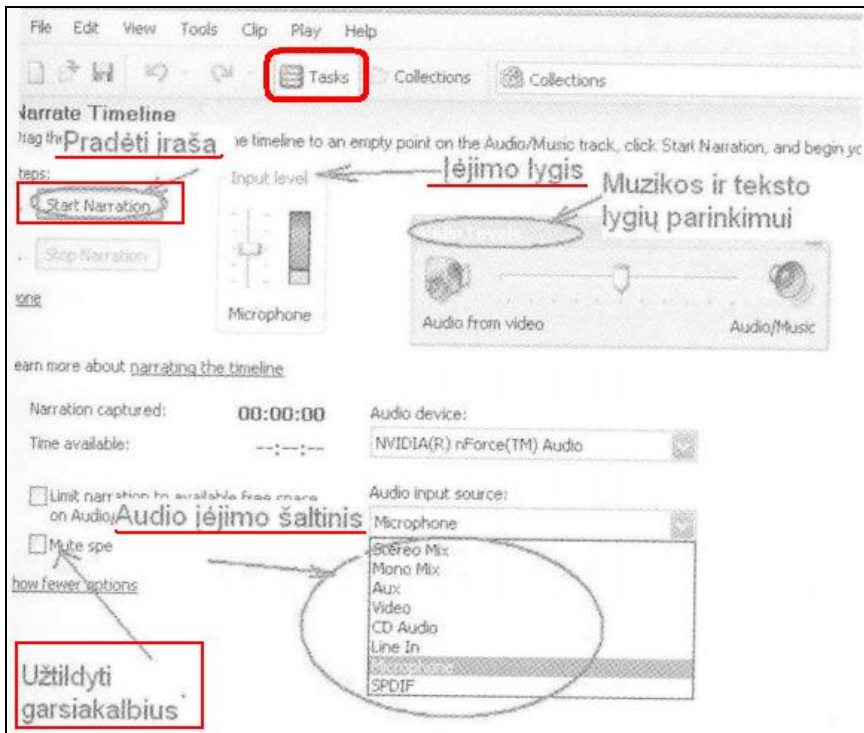

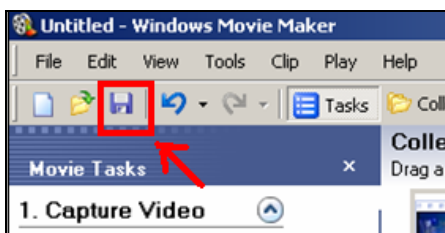
10. Kaip įrašyti garsą? Garso įrašo gaminimui, spragtelėkite ant mikrofono piktogramos prie Laiko juostos arba *Tools > Narrate Timeline...* Atsiveria programos langas, kuriame galite pasirinkti įrankį įrašui, įrašo lygį, o norėdami, kad įrašo trukmė būtų tinkamo ilgio, pažymėkite varnelę atitinkamą langelį (*Limit narration to available free space on Audio/Music track*). Galima užtildyti garsiakalbius. Kai visi paruošiamieji darbai baigti, spragtelėkite ant mygtuko Pradėti įrašą (*Start Narration*). Kai baigiame įrašą, spaudžiame *Done*. Įrašas atsiras programos *Movie Maker* Laiko juostoje (apačioje), jį redaguojame (jei reikia) ir išsaugome savo kompiuteryje (jei reikia).

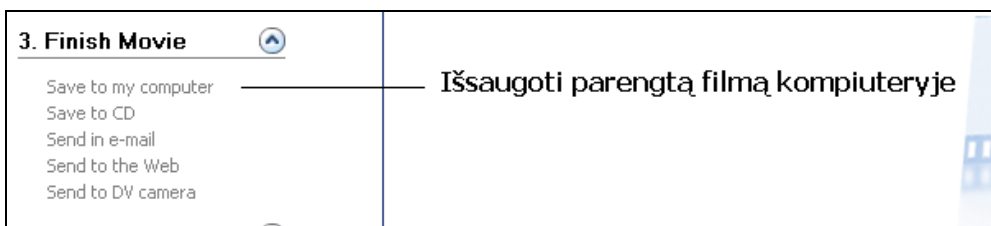
Galima įkalbėtą įrašą, vaizdo įrašo garsą suderinti su muzikiniu fonu. Reikia spragtelėti ant kairiajame programos darbalaukio apatiniame kampe esančio mygtuko Nustatyti garso (audio) lygius (*Set audio levels*). Tada atsiranda garso (audio) lygių liniuotė (žiūrėti 8 paveikslą), kurioje slinktuku reikia padaryti atitinkamus nustatymus. Galima pridėti audio efektus, tokius, kaip garsėjimas, tylinimas, ar garso nutildymas. Audio ar audio/video klipų garsumą galima koreguoti taip kad garsas būtų labai aiškiai ar vos girdimas.

11. Projekto išsaugojimas. Išsaugant projektą, pasiliekate sau galimybę vėliau atidaryti failą ir jį redaguoti, dirbti toliau nuo tos vietos, kur sustojote. Taip prie siužetinio takelio lieka pridėti visi vaizdo siužetai, perėjimai, efektai, titrai. *Windows Movie Maker* projektas išsaugomas [.mswmm] formato failu. Jūs galite esamą projektą išsaugoti kitu pavadinimu ir toliau dirbti prie naujojo failo, o pirminį palikdami neliestą. Taip galite sutaupyti laiko kurdami filmų naujus variantus. Tam, kad išsaugotume kaip projektą, reikia iš *File* meniu pasirinkti *Save as* komandą, pavadinti projektą. Rekomenduoju saugoti filmuką kaip projektą nuolat, darbo eigoje!

12. Filmų išsaugojimas. Filmus lengvai išsaugoti padeda *Save Movie Wizard* įrankis. Filmo trukmė, maketas, turinys įrašomas kaip nedalomas vienetas. Galite išsaugoti filmą kompiuterio atmintyje, CD plokštelėje, kaip elektroninio laiško priedą ir vaizdo epizodą tinklalapiui. Galiausiai galima įrašyti į juostą DV kamerai. Filmo išsaugojimui pasirenkame iš *Baigti filmą (Finish Movie)* meniu reikalingą nustatymą. Filmo pavadinime negali būti \/:*?"<> | ženklų ir lietuviško raidyno, o pavadinimo ilgis neturėtų būti ilgesnis nei 64 ženklai.

Sėkmės!